

Ympäristö- ja kestävyyskasvatus (henkilöstölomake)

Tällä arviointityökalulla arvioidaan seuraavan laatuindikaattorin toteutumista:

Varhaiskasvatuksen toiminta on lapsille merkityksellistä, oppimaan haastavaa sekä innostavaa.

Henkilöstö ja lapset toteuttavat yhdessä leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa, joka tarjoaa lapsille myönteisiä oppimiskokemuksia. Toiminta edistää oppimisen alueiden sekä laaja-alaisen osaamisen mukaisten tavoitteiden toteutumista.

Lapsen yksilöllisyys huomioidaan niin, että jokainen lapsi oppii tunnistamaan ja löytämään omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa.

Tällä arviointityökalulla varhaiskasvatuksen henkilöstö voi arvioida ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen toteutumista lapsiryhmässä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä. Ympäristökasvatuksen avulla lapsia ohjataan kohti kestävää elämäntapaa. Ympäristökasvatuksessa lasten kanssa opitaan ympäristössä, opitaan ympäristöstä sekä toimitaan ympäristön puolesta. Lähiluonto sekä rakennettu ympäristö nähdään sekä oppimisen kohteina että oppimisympäristöinä. Lasten kanssa harjoitellaan kestävä elämäntavan mukaisia taitoja. Heitä ohjataan myös kiinnittämään huomiota tekojen vaikutuksiin ilman, että heidän tarvitsee kantaa lapsina liian suurta vastuuta kestävä elämäntavan ylläpitämisestä.

Työkalulla henkilöstö arvioi mahdollisuuksiaan tukea lapsen kiinnostusta luontoa ja ympäristöä kohtaan. Väittämät liittyvät oppimiseen ympäristössä, oppimiseen ympäristöstä sekä toimimiseen ympäristön puolesta.

Esimerkkejä väittämistä:

- Retkeilemme lasten kanssa luonnossa kaikkina vuodenaikoina.
- Kannustamme lapsia havainnoimaan lähiympäristöä eri aistein. (Esim. kuuntelemalla ja tunnustelemalla rakennetun ympäristön ja luonnon elementtejä)
- Tuemme jokaisen lapsen myönteisen luontosuhteen muodostumista. (Huomioiden myös lasten tunteet luontoa ja ympäristöä kohtaan)
- Teemme yhdessä lasten kanssa arjen ympäristötekoja. (Esim. roskien lajittelu, kierrättäminen, ruokahävikki)

Työkaluun liittyviä pohdintakysymyksiä:

- Miten mahdollistamme lapsille monipuolisia luontokokemuksia? Millä tavalla näitä kokemuksia ja havaintoja käydään läpi ja keskustellaan yhdessä lasten kanssa?
- Mitä lähiympäristö ja luonto merkitsevät meille itsellemme, ja miten hyödynnämme omia luontokokemuksiamme työssämme lasten kanssa?
- Millaisia luontoon ja ympäristöön liittyviä kuvia, kirjoja, leluja, lasten tuotoksia ja muita asioita oppimisympäristössämme on?
- Miten hyödynnämme erilaisia oppimisympäristöjä ja materiaaleja lapsen kiinnostuksen herättämisen sekä ylläpitämisen tukena?
- Miten dokumentoimme lasten luontoon ja ympäristöön liittyviä kysymyksiä ja ihmettelyä? Miten hyödynnämme niitä toiminnan suunnittelussa?

Työkalun laatimiseen ovat osallistuneet Raija Raittila (Jyväskylän yliopisto) ja Jan Varpanen (Tampereen yliopisto)
